28. 1. 2013

ID: 88559

Odpovědnost státu za škodu

Nárok oprávněné osoby na náhradu ušlého zisku uplatněný vůči povinné osobě jako škoda vzniklá porušením povinnosti vydat včas věc podle zákona č. 87/1991 Sb., není nárokem vycházejícím z vlastnického práva k vydávané věci a pro posouzení tohoto nároku není rozhodný okamžik, ke kterému se oprávněná osoba stala vlastníkem věci, o jejíž vydání šlo. Oprávněná osoba se náhrady ušlého zisku může domáhat vůči povinné osobě bez zřetele k tomu, zda dosud probíhá řízení v restituční věci, v němž oprávněná osoba uplatnila vůči povinné osobě právo na vydání věci. Jakkoli je zřejmé, že spor o náhradu ušlého zisku vzniklého porušením povinnosti vydat včas věc podle zákona č. 87/1991 Sb. zahájený oprávněnou osobou vůči povinné osobě za trvání restitučního řízení je závislý na výsledku restitučního řízení (v němž se meritorně řeší jedna z otázek, jež má povahu otázky předběžné ve sporu o náhradu ušlého zisku), nic to nemění na závěru, že možnost domáhat se náhrady ušlého zisku vůči povinné osobě (a zabránit tím i případnému promlčení tohoto nároku) má oprávněná osoba i v průběhu restitučního řízení.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 1916/2010, ze dne 20.11.2012)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně H. K., zastoupené JUDr. J.K., advokátem se sídlem v P., proti žalované České republice – Ministerstvu spravedlnosti, se sídlem v P., o náhradu škody a přiznání zadostiučinění za nemajetkovou újmu v celkové částce 4.862.950,- Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 21 C 40/2008, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 10. 12. 2009, č. j. 17 Co 421/2009-167, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 10. 12. 2009, č. j. 17 Co 421/2009-167, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Obvodní soud pro Prahu 2 rozsudkem ze dne 10. 4. 2009, č. j. 21 C 40/2008-125, uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni částku 104.000,- Kč s příslušenstvím, do částky 4.273.850,- Kč s příslušenstvím a úroku z prodlení ve výši 0,75% ročně z částky 4.862.950,- Kč za dobu od 1. 1. 2008 do 3. 4. 2008 žalobu zamítl, řízení z důvodu částečného zpětvzetí žaloby do částky 485.100,- Kč s příslušenstvím a úroku z prodlení ve výši 9,75% ročně z částky 4.862.950,- Kč za dobu od 1. 7. 2007 do 3. 4. 2008 zastavil a přiznal žalobkyni právo na náhradu nákladů řízení. Rozhodl tak o nároku žalobkyně na náhradu nemajetkové újmy ve výši 874.000,- Kč s příslušenstvím a na náhradu škody ve výši 3.339.850,- Kč s příslušenstvím, které měly žalobkyni vzniknout v důsledku nepřiměřené délky řízení vedeného u Okresního soudu ve Znojmě pod sp. zn. 6 C 335/92 (posléze pod sp. zn. 6 C 93/2006 - dále také „restituční řízení“) a řízení vedeného u Krajského soudu v Brně pod sp. zn. 37 Cm 16/2001 (dále také „řízení o vylučovací žalobě“).
Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že žalobkyně podala dne 30. 3. 1992 u Okresního soudu ve Znojmě žalobu proti A.P. (vedenou pod sp. zn. 6 C 335/92), kterou se domáhala uložení povinnosti uzavřít s ní jako s osobou oprávněnou dle restitučních předpisů dohodu o vydání nemovitostí. V říjnu 1993 žalobkyně soudu sdělila, že s žalovaným jedná o mimosoudním vyřešení sporu. Soud v listopadu a prosinci 1993 a březnu 1994 urgoval žalobkyni ohledně sdělení výsledku toho jednání. V dubnu 1994 nařídil soud jednání, které bylo odročeno k žádosti obou stran, mimo jiné i z důvodu dalšího pokusu o mimosoudní vyřešení sporu. Žalobkyni bylo uloženo, aby o výsledku těchto jednání

informovala soud, což žalobkyně učinila až po urgenci, kdy sdělila, že k dohodě nedošlo. Jednání ve věci nařízené na 30. 3. 1995 bylo odročeno za účelem výslechu svědka dožádaným soudem a předložení důkazů ze strany žalované. Dne 1. 12. 1995 vyhlásil soud rozsudek, kterým žalobě v plném rozsahu vyhověl. Proti rozsudku bylo podáno odvolání a spis byl dne 26. 4. 1996 předložen krajskému soudu. Dne 24. 1. 1997 byla odvolacím soudem učiněna výzva k předložení dohody o právním nástupnictví na straně žalované. Předložení těchto dokladů bylo urgováno odvolacím soudem 17. 3. 1997. Dne 25. 5. 1997 odvolací soud zrušil rozsudek soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Uložil soudu prvního stupně, aby byl ve věci vypracován znalecký posudek, jednak „na tehdejší cenu nemovitostí a dále na případné ocenění zhodnocení a přestavby nemovitosti žalovanou stranou“. Dne 4. 8. 1997 byl soudem prvního stupně ustanoven znalec, který předložil dne 10. 11. 1997 znalecký posudek. Dne 11. 12. 1997 nařídil soud jednání na 24. 4. 1998. V mezidobí vydal usnesení o ustanovení dalšího znalce, který však v březnu 1998 zemřel. Nařízené jednání bylo odročeno za účelem vypracování revizního znaleckého posudku. Nový znalec byl ustanoven dne 4. 5. 1998 a znalecký posudek soudu předal až po třech urgencích dne 22. 1. 1999. Při jednání dne 16. 4. 1999 vyhlásil soud prvního stupně opět vyhovující rozsudek. Dne 9. 7. 1999 byl spis předložen krajskému soudu k rozhodnutí o odvolání. Dne 15. 2. 2000 krajský soud zjistil, že na majetek žalovaného byl prohlášen konkurs. K žádosti odvolacího soudu ze dne 23. 5. 2001 mu správce konkursní podstaty sdělil, že sporný majetek zařadil do konkursní podstaty a informoval žalobkyni o možnosti podat vylučovací žalobu. Dne 9. 7. 2001 byl spis vrácen okresnímu soudu z důvodu prohlášení konkursu na majetek žalovaného. Soud prvního stupně v období měsíců června, října a prosince 2002, června 2003 a března 2004 činil opakované dotazy na stav konkursního řízení. Dne 12. 10. 2004 podala žalobkyně návrh na pokračování v řízení. V listopadu 2004 byl spis opětovně předložen odvolacímu soudu, který dne 25. 7. 2005 změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu zamítl. Spis byl s dovoláním žalobkyně předložen Nejvyššímu soudu, který rozsudkem ze dne 24. 1. 2006 zrušil rozsudek soudu odvolacího i soudu prvního stupně a věc vrátil okresnímu soudu k dalšímu řízení. Dne 27. 10. 2006 okresní soud vyhlásil třetí vyhovující rozsudek ve věci. Odvolací soud tento rozsudek potvrdil dne 26. 2. 2007 s tím, že právní moci daný rozsudek nabyl dne 5. 4. 2007. Správce konkursní podstaty A. P. v likvidaci, JUDr. R. H., poté, co byl na majetek žalovaného úpadce prohlášen dne 15. 3. 2000 konkurs, sepsal nemovitosti, které byly předmětem restitučního sporu, do soupisu konkursní podstaty. V reakci na to podala žalobkyně dne 24. 4. 2001 u Krajského soudu v Brně vylučovací žalobu, která byla vedena pod sp. zn. 37 Cm 16/2001. V tomto řízení vyzval krajský soud dne 7. 4. 2003 žalobkyni k opravě a doplnění vylučovací žaloby, což žalobkyně učinila dne 11. 4. 2003 spolu se zaplacením soudního poplatku. Žalovaný se k žalobě vyjádřil dne 12. 5. 2003. Dne 7. 4. 2004 vyzval soud žalobkyni opětovně k doplnění vylučovací žaloby, a to s ohledem na předmět restitučního řízení. Na to žalobkyně reagovala podáními z dubna a srpna 2004. Soud nařídil ústní jednání na 16. 9. 2004, které však bylo odročeno z důvodu přerušení řízení usnesením ze dne 24. 9. 2004, a to do pravomocného skončení restitučního řízení. Proti usnesení o přerušení řízení podal správce konkursní podstaty dne 25. 10. 2004 odvolání a dne 6. 11. 2004 byla věc předložena vrchnímu soudu. Dne 6. 1. 2006 vzal správce konkursní podstaty odvolání zpět v důsledku rozhodnutí odvolacího soudu v restitučním řízení, kterým byla žaloba zamítnuta. Řízení u Krajského soudu v Brně o vylučovací žalobě skončilo usnesením o jeho zastavení dne 1. 10. 2007. Žalobkyně podala dne 24. 3. 2004 u předsedy Krajského soudu v Brně stížnost na průtahy v obou řízeních. Žalobkyně se se svým nárokem na náhradu škody a nemajetkové újmy obrátila na žalovanou, která nárok na náhradu škody neuznala, na nároku na náhradu nemajetkové újmy vyplatila žalobkyni částku 126.000,- Kč. A.P. pronajímalo sporné nemovitosti za částku 33.500,- Kč měsíčně po celou dobu trvání restitučního sporu, až do doby jejich vydání žalobkyni.

Soud prvního stupně s odkazem v na ust. § 1, § 3 písm. a), § 5, § 13 odst. 1 a 2, § 31a a § 26 zák. č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění zák. č. 160/2006 Sb. (dále jen OdpŠk), dospěl k závěru, že v

posuzovaném restitučním řízení došlo k porušení práva žalobkyně na projednání věci v přiměřené lhůtě, neboť „je zcela nepochybné, že v podstatě 15 let trvající soudní řízení o žalobě, jíž byl uplatněn restituční nárok, je řízením nepřiměřeně dlouhým. Jednalo se o řízení složité, neboť se v jeho průběhu podstatným způsobem měnil výklad zákona a spor byl komplikován i tím, že bylo nutné od příslušných úřadů zajišťovat spisy týkající se předmětných nemovitostí, které bylo s ohledem na jejich stáří značně problematické dohledávat“. Mimo to se v rámci restitučního sporu musela řešit znaleckým posudkem (včetně posudku revizního) cena nemovitostí, ale i jejich případné zhodnocení a muselo být též posouzeno, zda došlo či nedošlo k jejich přestavbě. O složitosti řízení vypovídá i to, že věc byla řešena na třech stupních soudní soustavy. V rámci řízení vedeného u Okresního soudu ve Znojmě neshledal soud delší časové období nečinnosti. V řízení o vylučovací žalobě oproti tomu shledal nečinnost soudu v rozsahu prakticky tří roků. Restituční řízení mělo pro žalobkyni podstatný význam, když v něm bylo žádáno o uzavření dohody o vydání majetku, který byl v minulosti zabaven jejím rodičům. Svým charakterem mělo řízení vést k odstranění majetkové křivdy, ke které v minulosti došlo ve vztahu k právním předchůdcům žalobkyně. Soud musel zpočátku opakovaně žalobkyni urgovat o sdělení, zda mimosoudní jednání jsou či nejsou úspěšná. Na tyto výzvy reagovala žalobkyně opakovaně s určitým časovým zpožděním. Na druhou stranu v dalších fázích řízení to byla žalobkyně, kdo činil aktivní úkony za účelem urychlení řízení podáváním stížností na průtahy k předsedovi Krajského soudu v Brně. Na základě těchto úvah dospěl soud prvního stupně k závěru, že přiměřeným odškodněním nemajetkové újmy způsobem žalobkyni porušením jejího práva na projednání věci v přiměřené lhůtě je částka 230.000,- Kč. Přiznal proto žalobkyni částku 104.000,- Kč s příslušenstvím, když přihlédl k dobrovolnému plnění ze strany žalované ve výši 126.000,- Kč.

Oproti tomu nárok žalobkyně na náhradu škody soud prvního stupně neshledal za důvodný. Dovodil, že správce konkursní podstaty žalovaného úpadce nepostupoval správně, pokud majetek, který byl předmětem restitučního sporu, sepsal do konkursní podstaty v rozporu s § 68 odst. 1 zák. č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání. Jestliže k tomu však došlo, bylo v souladu s § 14 odst. 1 písm. c) zák. č. 328/1991 Sb. restituční řízení fakticky přerušeno. V řízení proto bylo možno pokračovat pouze na návrh některého z jeho účastníků. Žalobkyně podala návrh na pokračování řízení až v říjnu 2004 a soud jej akceptoval, bez tohoto návrhu v řízení pokračovat nemohl. Z uvedeného soud prvního stupně dovodil, že mezi jednáním žalované (soudů) v posuzovaných řízeních a škodou, kterou žalobkyně uplatnila pro dobu po prohlášení konkursu, neexistuje příčinná souvislost, neboť případná škoda, jejíž náhrady se žalobkyně domáhá, mohla vzniknout žalobkyni v příčinné souvislosti s chováním správce konkursní podstaty. Za prvotní příčinu žalobkyní tvrzené škody přitom považoval soud prvního stupně to, že povinná osoba v rámci restitučního zákona nesplnila svou povinnost a předmětné nemovitosti žalobkyni nevydala. Poukázal též na to, že by žalobkyně mohla nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem uplatňovat vůči státu pouze tehdy, pokud by se nemohla úspěšně domoci uspokojení své pohledávky vůči tomu, kdo získal prospěch na její úkor. Žalobkyně svůj nárok na náhradu škody uplatnila pouze vůči státu, aniž by v minulosti požadovala po případných primárních škůdcích, tedy původním žalovaném a po soupisu majetku do konkursní podstaty úpadce i po správci konkursní podstaty, tuto škodu nahradit.

Městský soud v Praze napadeným rozsudkem změnil rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku tak, že žalobu do částky 104.000,- Kč s příslušenstvím zamítl, jinak jej v rozsahu odvoláním napadeném potvrdil. Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně a ztotožnil se s jeho závěrem, že délka posuzovaného restitučního řízení je nepřiměřená, a že došlo k porušení práva žalobkyně na rozhodnutí sporu v přiměřené době. Nedošlo však k výrazným, dlouhodobým průtahům v restitučním řízení. V prvé jeho fázi do konce roku 1994 soud vyčkával v souladu s žádostí žalobkyně, zda spor nebude vyřešen mimosoudní dohodou. Poté, kdy žalobkyně navrhla nařízení jednání, bylo rozhodnuto za jeden rok. V řízení odvolacím lze shledat průtahy proto, že bylo rozhodnuto až po roce, v květnu 1997, aniž by pro to byly objektivní důvody. Po zrušení rozsudku

odvolacím soudem činil soud prvního stupně řadu úkonů, a to vyžadování listin, znalecké zkoumání a rozhodnutí na jaře 1999 lze považovat vzhledem ke složitosti restitučního sporu za přiměřené. „Následné odvolání bylo podáno za situace, kdy téměř rok po předložení věci odvolacímu soudu, byl na povinného prohlášený konkurs, restituční řízení bylo tedy ze zákona přerušeno. V odvolacím řízení lze opět shledat prodlevu nepodloženou objektivní situací.“ Poté, kdy byl žalobkyní podán v roce 2004 návrh na pokračování v řízení, bylo pokračováno v odvolacím řízení, které bylo skončeno dne 25. 7. 2005, v rovněž v době přiměřené. Po zrušení rozsudku Nejvyšším soudem z důvodů dovolání v lednu 2006, byl konečný rozsudek vyhlášen dne 27. 10. 2006, tedy bez průtahů. O odvolání ve věci bylo rozhodnuto dne 26. 7. 2007, tedy rovněž bez průtahů. Na celkové době trvání restitučního sporu se tedy podílela doba tří let, kdy bylo řízení přerušeno v důsledku konkursu, po dobu půl roku byl v právní moci rozsudek, který byl poté zrušen Nejvyšším soudem a na počátku řízení po dobu více než dvou roků soud nejednal proto, že vyhověl žádosti žalobkyně o poskytnutí prostoru pro mimosoudní jednání. Celková doba sedmi let proto nemůže být uvažována za průtah v řízení. Přesto odvolací soud souhlasil s tím, že délka 8 let je nepřiměřeně dlouhá, a to i za situace složitosti věci a opakovaného rozhodování v několika stupních. Jednalo se o složitou problematiku, která zejména zpočátku nebyla dostatečně ve svých postupech propracována. V průběhu let došlo k posunu judikatury zejména v otázce hodnocení tísně a nápadně nevýhodných podmínek, což bylo i v této věci řešeno. Řízení proběhlo opakovaně v obou stupních, tedy před soudem prvého i druhého stupně a dokonce do řízení zasahoval i Nejvyšší soud. Druhým nesprávným úředním postupem byl postup Krajského soudu v Brně v řízení o vylučovací žalobě. V této věci skutečně došlo ke zcela evidentním, neodůvodněným průtahům, protože soud vůbec nekonal od podání žaloby v roce 2001 do roku 2004, kdy byla žalobkyně vyzvána k doplnění žaloby a zaplacení soudního poplatku. Poté bylo řízení přerušeno a k ukončení sporu v roce 2007 došlo až v návaznosti na výsledek řízení v restituční věci. Nejméně po dobu tří let tedy lze hodnotit postup soudu jako neodůvodněné průtahy. Z hlediska významu sporu pro žalobkyni se jedná o spor majetkový, ve kterém nebyl majetek žalobkyně nijak ohrožen, ale naopak spor přinášel naději na jeho rozšíření. Nejednalo se tedy o spor s významným osobním nebo majetkovým dopadem na situaci žalobkyně, nicméně nejistotu spojenou s dlouholetým očekáváním výsledku sporu je třeba za psychickou újmu považovat. Odvolací soud zjistil neodůvodněné průtahy v délce pěti let. I kdyby v návaznosti na rozhodnutí Evropského soudu byla uvažována náhrada ve výši 15.000,- Kč za rok, pak je žalovanou dobrovolně uhrazená částka 126.000,- Kč dostačující. Roční náhrada 15.000,- Kč byla tímto rozhodnutím žalované žalobkyni přiznána i pro situaci, kdy byla uvažována shora uvedená doba délky řízení po odečtení objektivních příčin, tedy doba osmi let (obě řízení spadají do stejné doby), kdy žalobkyně žila v nejistotě o výsledku obou řízení. Odvolací soud proto změnila rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku a žalobu v jeho rozsahu zamítl, když dobrovolně vyplacené odškodnění nemajetkové újmy žalobkyně považoval za dostatečné.

Ohledně nároku na náhradu škody, který se odvíjí od nesprávného úředního postupu ve smyslu § 13 odst. 2 OdpŠk, poukázal odvolací soud na to, že musejí být zkoumány podmínky odpovědnosti za škodu ve smyslu § 420 zák. č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“). Ve shodě se soudem prvního stupně odvolací soud neshledal za prokázaný vznik škody v příčinné souvislosti s porušením právní povinnosti soudem. Žalobkyně uplatnila restituční nárok, kterému bylo vyhověno, od doby převzetí nemovitostí mohla své vlastnické právo vykonávat, nicméně pro dobu před obnovením vlastnického práva potvrzením restitučního nároku není možné uvažovat o škodě. Z toho důvodu odvolací soud ve zbylém rozsahu rozsudek soudu prvního stupně potvrdil.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, které považuje za přípustné v rozsahu změny rozsudku soudu prvního stupně podle § 237 odst. 1 písm. a) zák. č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) a v rozsahu potvrzení zamítavého výroku rozsudku soudu prvního stupně podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Dovolání podává z důvodu nesprávného právního posouzení (§ 241 odst. 2 písm. b/ o. s. ř.) a z důvodu, že je řízení postiženo vadou, která mohla mít za

následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241 odst. 2 písm. a/ o. s. ř.). Vadu řízení spatřuje v tom, že se odvolací soud zabýval otázkou, zda v posuzovaných řízeních došlo k nesprávnému úřednímu postupu podle § 13 odst. 1 OdpŠk, a tím k naplnění podmínky pro poskytnutí přiměřeného zadostiučinění žalobkyni. Odvolací soud se tak zabýval mezi stranami nespornou skutečností, jejíž přezkoumání nebylo po něm ani jedním z odvolatelů požadováno, a překročil tedy meze, jež mu pro přezkum odvolání napadeného rozsudku dává § 212 o. s. ř. Dále vyčítá odvolacímu soudu nesprávný výklad § 13 odst. 1 OdpŠk, když posuzoval pouze to, zda před soudy docházelo k neodůvodněným průtahům. Nepřihlédl k tomu, zda nebyly ze strany soudů prováděny nadbytečné úkony, které prodlužovaly jednotlivá řízení, zda jednotlivé soudy postupovaly v souladu s § 6 o. s. ř. apod. Chybně vzal odvolací soud v potaz údajný posun v judikatuře, ke kterému mělo v průběhu let dojít a počáteční nedostatečnou propracovanost postupů řešené problematiky, zejména v otázce hodnocení tísně a nápadně nevýhodných podmínek. Zde dovolatelka nadto namítá, že skutková zjištění odvolacího soudu nemají podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování, když není zřejmé, z čeho odvolací soud daný závěr učinil. Z konstrukce § 31a odst. 2 a 3 OdpŠk je patrné, že měl odvolací soud zvážit závažnost újmy, jež vznikla žalobkyni a posoudit okolnosti, za nichž k této újmě došlo. Odvolací soud se měl důkladněji věnovat mimo jiné i subjektivní stránce újmy způsobené žalobkyni, která „se skládá i z citové vazby žalobkyně k předmětu restitučního sporu, ze skutečnosti, že postupy soudů docházelo k prodlužování protiprávního stavu, vyvolaného předešlým režimem a tím k pokračování křivdy, které se minulý režim na žalobkyni a její rodině dopustil, za pocit zmaru, kterého se žalobkyně dostala pravomocným zamítnutím jejich restitučního nároku, z vysokého věku žalobkyně, atp.“ Měl také přihlédnout k tomu, že celková délka řízení byla 15 let, z čehož je žalobkyni možné alespoň částečně klást za vinu toliko prvotní dvouleté období, ve kterém se žalobkyně neúspěšně pokoušela o dosažení mimosoudní dohody, zvážit složitost předmětu řízení restitučního sporu (a to nikoliv z pohledu, jak složitě byla řešena soudy, ale o jak složitý předmět řízení se objektivně jednalo), v jaké míře nesou na žalobkyni způsobené újmě vinu soudy, atp. Dovolatelka nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že restitučním sporem nebyl majetek žalobkyně ohrožen. V restitučním řízení bylo úkolem soudu konstatovat, zda žalobkyni majetkové právo svědčí, či nikoliv. V žádném případě nešlo o řízení, při kterém by mohl soud majetkové právo žalobkyně konstituovat, jak chybně dovozuje odvolací soud, když říká, že spor přinášel naději na rozšíření majetku žalobkyně. Odvolací soud nesprávně posoudil otázku osobního dopadu sporu na situaci žalobkyně. Situaci, kdy vydání předmětných nemovitostí mělo být, a nakonec také bylo, jedinou satisfakcí, které se žalobkyni dostalo za křivdy způsobené jí a její rodině minulým režimem, je zřejmé, že předmět sporu, resp. jeho výsledek, měl pro žalobkyni zásadní význam. Ačkoliv odvolací soud v rozsudku uvádí, že hodnotil veškerá kritéria pro posouzení újmy vzniklé žalobkyni významná, fakticky posoudil přiměřenost zadostiučinění pouze na základě svého výpočtu, kterým se dobral k tomu, že za dobu nedůvodných průtahů řízení lze považovat pouze dobu zhruba pěti let. Pokud vychází odvolací soud z výchozí částky 15.000,- Kč za každý rok trvání nepřiměřeně dlouhého řízení, nepoužívá tento výpočet správně, neboť jej váže jen k době průtahů, nikoliv k celkové délce řízení. Dovolatelka také namítá, že odvolací soud nesprávně posoudil kritérium složitosti věci. Věc se stala složitou až rozhodnutím Krajského soudu v Brně ze dne 21. 5. 1997, který rozhodoval o odvolání povinné osoby, což nelze při posuzování přiměřenosti poskytnutého zadostiučinění dávat žalobkyni k tíži, spíše naopak. O tom, že restituční spor nebyl jakkoliv složitý, svědčí i skutečnost, že rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 26. 2. 2007 byl beze zbytku založen na skutkových zjištěních Okresního soudu ve Znojmě obsažených v jeho rozsudku ze dne 1. 12. 1995. Otázka hodnocení tísně a nápadně nevýhodných podmínek byla přitom již v období od roku 1993 sjednocena rozsudkem Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 3 Cdo 47/92, publikovaným ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, který dává k této otázce jasný a jednoduchý návod.

Stejné otázky zakládají dle názoru žalobkyně přípustnost dovolání i proti rozsudku odvolacího soudu v části, ve které byl potvrzen zamítavý výrok rozsudku soudu prvního stupně ve vztahu k náhradě nemajetkové újmy žalobkyně.

Ohledně nároku na náhradu škody odkazuje žalobkyně stran dovolacích důvodů na své vyjádření ze dne 25. 3. 2009. Odvolací soud se na rozdíl od soudu prvního stupně vůbec nezabýval otázkou příčinné souvislosti a své důvody napadeného rozsudku v této části založil na údajné neexistenci škody. V této části považuje žalobkyně rozsudek odvolacího soudu za nepřezkoumatelný. Je přitom přesvědčena o tom, že příčinná souvislost mezi protiprávním úkonem žalované, spočívajícím v porušení povinnosti vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě, a škodou žalobkyně v podobě ušlého zisku na nájemném, je dána. Žalobkyni vznikla škoda tím, že v inkriminovaném období nebyla vlastníkem předmětných nemovitostí a nemohla tudíž vybírat nájemné, které by jinak s ohledem na pravidelný běh věcí vybírala. V daném případě byla povinnost státu vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě umocněna i samotnou povahou restitučních předpisů, když stát ust. § 5 odst. 4 zákona o mimosoudních rehabilitacích výslovně a speciálně vzal sám na sebe odpovědnost, že o nárocích vznesených oprávněnými osobami bude prostřednictvím moci soudní autoritativně rozhodovat. Žádná jiná skutečnost, než nepřiměřená délka posuzovaného řízení, žalobkyni ve vybírání nájemného nebránila. Nemožnost vybírat nájemné tak byla zapříčiněna jedinou skutečností, a to tím, že žalobkyně nebyla vlastníkem nemovitostí, neboť žalovaná prostřednictvím příslušných soudů porušila svou povinnost vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě. K tomu žalobkyně odkázala na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2003, sp. zn. 25 Cdo 145/2002, ze dne 12. 12. 2002, sp. zn. 25 Cdo 330/2001, ze dne 15. 1. 2004, sp. zn. 25 Cdo 2694/2003 a nález Ústavního soudu ze dne 11. 12. 2003, sp. zn. III. ÚS 124/03. I kdyby žalobkyně připustila, že se na vzniku škody podílelo více subjektů a existovalo tak ve vztahu ke škodě několik relevantních příčin, nebylo by na místě úplné zamítnutí nároku žalobkyně, nýbrž bylo na soudu určit a vyhodnotit vliv a odstupňování jednotlivých relevantních příčin ve vztahu k následku a na základě tohoto zjištění určit, v jaké míře se na vzniku škody podílela právě žalovaná porušením své povinnosti. Nic takového se v rozsudku soudu prvního stupně ani soudu odvolacího nestalo.

Z uvedených důvodů navrhla žalobkyně zrušení rozsudku odvolacího soudu a případně i rozsudku soudu prvního stupně a vrácení věci k dalšímu řízení.

Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zák. č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 7. 2009 (viz čl. II., bod 12 zákona č. 7/2009 Sb.).

Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, za splnění podmínky § 241 odst. 1 o. s. ř. Dovolací soud se proto zabýval přípustností dovolání.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

Dovolání proti měnícímu výroku rozsudku odvolacího soudu, kterým byla žaloba do částky 104.000,- Kč s příslušenstvím zamítnuta, je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Dovolání je v tomto rozsahu důvodné.

Podle § 13 odst. 1 OdpŠk stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem. Nesprávným úředním postupem je také porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě. Nestanoví-li zákon pro provedení úkonu nebo vydání rozhodnutí žádnou lhůtu, považuje se za nesprávný úřední postup rovněž porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě.

Podle § 31a OdpŠk bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené zadostiučinění za

vzniklou nemajetkovou újmu (odst. 1). Zadostiučinění se poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující. Při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se přihlédne k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo (odst. 2). V případech, kdy nemajetková újma vznikla nesprávným úředním postupem podle § 13 odst. 1 věty druhé a třetí nebo § 22 odst. 1 věty druhé a třetí, přihlédne se při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění rovněž ke konkrétním okolnostem případu, zejména k
a) celkové délce řízení,
b) složitosti řízení,
c) jednání poškozeného, kterým přispěl k průtahům v řízení, a k tomu, zda využil dostupných prostředků způsobilých odstranit průtahy v řízení,
d) postupu orgánů veřejné moci během řízení a
e) významu předmětu řízení pro poškozeného (odst. 3).

Nejvyšší soud považuje za nezbytné úvodem uvést, že postup soudů v otázce výkladu § 13 odst. 1 věta druhá a třetí a § 31a odst. 3 OdpŠk sjednotil po rozhodnutí odvolacího soudu v této věci Stanoviskem občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010, uveřejněným pod č. 58/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „Stanovisko“) Stanovisko i všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího soudu jsou veřejnosti dostupná na jeho webových stránkách www.nsoud.cz..

V otázce celkové délky řízení (§ 31a odst. 3 písm. a/ OdpŠk) vyšel odvolací soud ve vztahu k posouzení přiměřenosti trvání restitučního i konkurzního řízení správně z doby, po kterou tato řízení probíhala, a to počínaje podáním žaloby v restitučním řízení do jeho skončení pravomocným rozsudkem a v případě konkurzního řízení počínaje podáním vylučovací žaloby a konče jeho zastavením (srov. část III. Stanoviska). Tento svůj závěr však již nepromítl správně do otázky výše žalobkyni přiznaného odškodnění, když při úvaze o poskytnutí přiměřeného zadostiučinění podle § 31a odst. 3 OdpŠk je třeba přihlížet k celkové době, po kterou řízení trvalo, nikoliv jen k době, po kterou docházelo k průtahům ve smyslu nečinnosti (srov. čtvrtou právní větu Stanoviska a její odůvodnění). Potud je právní posouzení nároku žalobkyně na přiznání zadostiučinění za porušení jejího práva na projednání věci v přiměřené lhůtě odvolacím soudem nesprávné.

Nejvyšší soud k uvedenému připomíná svůj závěr dosažený v rozsudku ze dne 13. 7. 2011, sp. zn. 30 Cdo 1021/2010, podle nějž probíhají-li souběžně dvě nebo více soudních řízení, která svým předmětem souvisejí natolik, že rozhodnutí v jednom z nich je určující i pro rozhodnutí ve druhém či dalších řízeních, je třeba újmu utrpěnou jejich účastníky v důsledku nepřiměřené délky daných řízení v rozsahu jejich souběžného průběhu posuzovat jako jedinou újmu, nikoli jako újmu násobenou počtem jednotlivých řízení.

Protože předmět restitučního i konkurzního řízení byl totožný v tom, že se žalobkyně v obou řízeních domáhala vydání sporných nemovitostí po povinné osobě, není na místě z hlediska kritéria celkové délky řízení uvažovat o dvojí újmě způsobené žalobkyni každým z uvedených řízení, ale o újmě jediné, podřaditelné pod řízení restituční, neboť řízení konkurzní probíhalo s ním souběžně a skončilo dříve.

Ke kritériu složitosti věci (§ 31a odst. 3 písm. b/ OdpŠk) Nejvyšší soud v části IV. Stanoviska uvedl, že složitost případu (řízení) je jednou z možných objektivních příčin prodloužení řízení. Je zde možno přihlédnout jak k procesním komplikacím, tak i skutkové či hmotněprávní složitosti daného případu. Vždy by se ale mělo přihlížet k tomu, jak si v konkrétním případě počínal rozhodující orgán (§ 31a odst. 3 písm. d/ OdpŠk), neboť obecně platí, že ten by měl mít k dispozici takové procesní nástroje a takové schopnosti, aby se v co nejkratším čase vypořádal i s náročnějším případem. Složitost řízení zahrnuje ve své konkretizaci jednak počet instancí, v nichž byla věc řešena, a dále složitost věci

samu o sobě. Ta může být dána složitostí skutkovou (rozsahem účastníky tvrzených skutečností a z toho vyplývajícím rozsahem prováděného dokazování a různorodostí užitých důkazních prostředků – výslechy mnoha svědků, znalecké posudky, výslechy znalce apod.), jakož i složitostí právního posouzení z hlediska aplikačního i interpretačního (závisející zejména na četnosti obdobných řízení s obdobnými skutkovými okolnostmi či existující judikatury a její ustálenosti).

Z uvedeného plyne, že závěr odvolacího soudu o složitosti řízení z důvodu, že byla věc řešena na třech stupních soudní soustavy a bylo v ní potřeba provádět rozsáhlé dokazování, je správný. Druhou věcí přirozeně je, zda nedošlo ke zbytečnému zvětšení rozsahu dokazování v důsledku nesprávného postupu soudů, jak žalobkyně namítá a jak bude dále uvedeno. Tato okolnost však musí být hodnocena v rámci kritéria postupu orgánu veřejné moci ve věci (§ 31a odst. 3 písm. d/ OdpŠk), nikoli v rámci kritéria složitosti věci.

Oproti tomu je třeba souhlasit s dovolatelkou v tom, že odvolacím soudem učiněný skutkový závěr o právní složitosti posuzovaného restitučního řízení nemá podle obsahu spisu oporu v provedeném dokazování.

Nejvyšší soud ve svém kasačním rozsudku v restitučním řízení mimo jiné konstatoval, že „odvolací soud, ale i soud prvního stupně v tomto případě podle citovaných právních závěrů z uveřejněné judikatury (rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 3. 1993, sp. zn. 3 Cdo 47/92, uveřejněném pod č. 36/1993 Sb. Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek – pozn. Nejvyššího soudu) nepostupovaly, třebaže tyto závěry obsahují zevrubný a relativně úplný návod pro posouzení toho, zda, na který případ a v jakém rozsahu lze uplatňovat ustanovení § 6 odst. 1 písm. g) zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích.“. Dále dodal, že „Postup odvolacího soudu navíc neodpovídal, podle názoru dovolacího soudu, dalším závěrům z uveřejněné judikatury soudů, vyjádřenými již v rozhodnutích uveřejněných pod č. 64/1966 a pod č. 92/1968 Sbírky rozhodnutí a sdělení soudů (vydávané dříve Nejvyšším soudem); podle těchto závěrů chce-li se odvolací soud odchýlit od skutkového zjištění, které učinil soud prvního stupně na základě před ním provedených důkazů, je nutno, aby tyto důkazy (zejména výpovědi účastníků řízení a výpovědi svědků) sám opakoval případně i doplnil a zjednal si tak rovnocenný podklad pro jejich případné odlišné hodnocení.“

Z uvedeného je zřejmé, že klíčová otázka aplikace § 6 odst. 1 písm. g) zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, v restitučním řízení byla v době rozhodování soud obou stupňů v něm objasněna, a nelze proto uvažovat o tom, že by její výklad zakládal zvýšenou složitost restitučního řízení, jak dovodil odvolací soud.

Ke kritériu postupu orgánu veřejné moci (§ 31a odst. 3 písm. d/ OdpŠk) Nejvyšší soud v části IV. Stanoviska uvedl, že postup orgánu veřejné moci během řízení může být kvalifikován buď jako snaha rozhodnout ve věci v co nejkratším možném čase, a to při zachování zákonem předepsaných procesních postupů, nebo na druhé straně jako bezdůvodná nečinnost, svévole či neschopnost vedoucí ke zbytečným prodlevám ve vyřizování případu (tzv. průtahy v řízení). Porušení práva účastníka na přiměřenou délku řízení bude shledáno zejména tam, kde nevydání dřívějšího rozhodnutí bylo zapříčiněno nedodržením procesních pravidel či tam, kde došlo k jinému pochybení ze strany orgánů veřejné moci (jedná se například o delší dobu, která uplynula mezi jednotlivými jednáními či o prodlevy při předávání spisu mezi jednotlivými institucemi). Pod pojem nesprávnosti postupu orgánu veřejné moci je třeba zahrnout i takové případy, v nichž dojde ke zrušení rozhodnutí soudu nižšího stupně jen proto, že soud nižšího stupně nerespektoval závazný právní názor soudu vyššího stupně či nález Ústavního soudu (čl. 89 odst. 2 Ústavy), který mu byl z jeho úřední činnosti znám, popř. byl publikován ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu), jak dovodil Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 20. 10. 2010, sp. zn. 30 Cdo 1637/2009. Ve zrušovacím rozhodnutí musí být ale zřetelně uvedeno, že rozhodnutí soudu nižšího stupně je zrušováno právě z důvodu nerespektování

právního názoru soudu vyššího stupně. Neodpovídalo by totiž zásadě promptnosti kompenzačního řízení, jestliže by v jeho průběhu muselo být samostatně právně posuzováno, z jakého důvodu bylo dané rozhodnutí zrušeno. Podobným případem je i situace, kdy rozhodnutí soudu nižšího stupně bylo zrušeno výlučně z důvodu jeho nepřezkoumatelnosti nebo procesní vady soudu nižšího stupně.

Z uvedeného je zřejmé, že Nejvyšší soud dovodil zohlednitelný podíl na nepřiměřenosti délky řízení na straně státu (§ 31a odst. 3 písm. d/ OdpŠk) v případě, kdy soud či jiný orgán veřejné moci zjevně nerespektoval závazný právní názor nadřízeného soudu či orgánu, uvedený v jeho předchozím kasačním rozhodnutí, nebo nerespektoval kasační či precedenční účinky nálezu Ústavního soudu. Při posouzení, zda orgán veřejné moci přispěl k prodloužení řízení tím, že nerespektoval precedenčně závazný nález Ústavního soudu je třeba ale vzít do úvahy, zda mu mohl být obsah dotčeného nálezu znám. Tak tomu bude zejména v případě, kdy půjde o nález směřující sice v jiné věci, ale vůči stejnému soudu nebo orgánu veřejné moci, jako dřívější nález s kasačními účinky nebo v případě, kdy půjde o nález publikovaný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 10. 2010, sp. zn. 30 Cdo 1637/2009). Stejně tak lze mít za to, že je obsah nálezu Ústavního soudu orgánu veřejné moci znám tehdy, odkázal-li na něj v rámci své argumentace některý z účastníků řízení.

Uvedené úvahy jsou vedeny zájmem na předvídatelnosti soudního rozhodování a výkonu veřejné moci obecně, která přispívá k právní jistotě jako jednomu ze základních znaků právního státu.

Ústavní soud např. ve svém nálezu ze dne 25. ledna 2005, sp. zn. III. ÚS 252/04 (který je veřejnosti dostupný na webových stránkách Ústavního soudu – nalus.usoud.cz), vyložil, že ke znakům právního státu neoddělitelně patří princip právní jistoty a z něj plynoucí princip ochrany oprávněné důvěry v právo, který jako stěžejní znak a předpoklad právního státu v sobě implikuje především efektivní ochranu práv všech právních subjektů ve stejných případech shodným způsobem a předvídatelnost postupu státu a jeho orgánů.

Jestliže Nejvyšší soud coby vrcholný soudní orgán zajišťuje jednotu a zákonnost rozhodování ve věcech patřících do pravomocí soudů v občanském soudním řízení (srov. § 14 odst. 1 zák. č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích), je povinností nižších soudů naplňovat shora připomenutý požadavek ústavního principu předvídatelnosti soudního rozhodování a legitimního očekávání jednotného rozhodování ve skutkově obdobných případech i tím, že budou ve své rozhodovací činnosti důsledně reflektovat i judikaturu Nejvyššího soudu (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 6. 2012, sp. zn. 30 Cdo 1042/2012).

Právní názory, které Nejvyšší soud zaujal v jiných právních věcech, nejsou sice právně závazné (aplikovatelné) na případy s obdobným skutkovým či právním základem, z nějž vzešel ten který jeho judikát, nelze však současně ztrácet ze zřetele, že došlo-li v soudní rozhodovací praxi při řešení určité materie k judikatornímu ustálení právního názoru, je z povahy věci nezbytné, aby soudy nižších stupňů tento judikatorní posun ve své rozhodovací praxi reflektovaly, a v případě, že takový právní názor nesdílejí, jej ve světle jimi pečlivě vyložené argumentace (kriticky) konfrontovaly a seznatelným způsobem (v odůvodnění písemného vyhotovení svého rozhodnutí) vyložily, proč, resp. z jakého (jakých) nosného (nosných) důvodu (důvodů) nebylo lze se ve věci s obdobným skutkovým či právním základem s předmětným judikátem ztotožnit (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 3. 12. 2009, sp. zn. 30 Cdo 2811/2007).

Pro účely posouzení kritéria § 31a odst. 3 písm. d) OdpŠk ve směru úvahy o tom, zda orgán veřejné moci přispěl k celkové délce řízení tím, že se neřídil ustálenou judikaturou, na jím projednávanou věc aplikovatelnou, se i v tomto případě uplatní její omezení na případy, kdy byla daná judikatura orgánu veřejné moci dostupná. Tak tomu bude zejména v případě, pokud jde o rozhodnutí publikované Nejvyšším soudem ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek (§ 24 odst. 1 zák. č. 6/2002 Sb., o

soudech a soudcích), jejichž znalost je pro soudce rozhodující v občanskoprávním řízení povinná (arg. § 99 odst. 1 o. s. ř. stanovící povinnost soudu seznámit v rámci pokusu o smírné vyřešení sporu účastníky mimo jiné se stanovisky Nejvyššího soudu a rozhodnutími publikovanými ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek).

I zde však platí, že nerespektování stanoviska Nejvyššího soudu nebo rozhodnutí publikovaného ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek musí být důvodem pozdějšího kasačního rozhodnutí a z kasačního rozhodnutí proto musí být patrné, že právě z daného důvodu nemohlo opravným prostředkem napadené rozhodnutí obstát. Neodpovídalo by totiž zásadě promptnosti kompenzačního řízení, jestliže by v jeho průběhu mělo být samostatně posuzováno, z jakého důvodu bylo dané rozhodnutí zrušeno (viz část IV. Stanoviska).

V posuzované restituční věci je z kasačního rozhodnutí Nejvyššího soudu zřejmé, že soud prvního stupně ani soud odvolací nerespektovaly rozhodnutí publikované ve Sbírce rozhodnutí a stanovisek, a tím přispěly k prodloužení restitučního řízení. Tuto okolnost do své úvahy o výši odškodnění žalobkyně odvolací soud nezahrnul, a jeho právní posouzení daného nároku žalobkyně je proto neúplné a tudíž nesprávné.

Podle § 68 odst. 1 zák. č. 328/1991 Sb., o konkurzu a vyrovnání, ve znění účinném ke dni prohlášení konkurzu na majetek povinného (dále jen „ZKV“), věci, které mají být vydány oprávněným osobám podle zákonů upravujících zmírnění některých majetkových křivd, se zahrnují do podstaty pouze tehdy, jestliže nároky nebyly v zákonem stanovených lhůtách uplatněny nebo byly zamítnuty.

Podle § 14 odst. 1 písm. c) ZKV prohlášení konkursu má tyto účinky: řízení o nárocích, které se týkají majetku patřícího do konkursní podstaty nebo které mají být uspokojeny z tohoto majetku, jejichž účastníkem je úpadce, se přerušují, ledaže jde o trestní řízení (v němž však nelze rozhodnout o náhradě škody), o řízení o výživném nezletilých dětí, o řízení o výkon rozhodnutí; s výjimkou řízení o pohledávkách, které je třeba přihlásit v konkursu (§ 20), lze v řízení pokračovat na návrh správce, popřípadě ostatních účastníků řízení a správce se stává účastníkem řízení místo úpadce; úpadce může návrh na pokračování v řízení podat jen tehdy, nepodá-li jej správce ve lhůtě určené mu soudem, přičemž v tomto případě úpadce zůstává účastníkem řízení.

Z hlediska procesního postupu soudů v restitučním řízení poté, co byl na majetek povinné osoby prohlášen konkurz, nelze považovat za nesprávný postup správce konkurzní podstaty povinné osoby spočívající v soupisu majetku, jehož vydání se proti povinné osobě žalobkyně domáhala v restitučním řízení, do konkurzní podstaty, a to zejména v situaci, kdy bylo sporné, zda má být daný majetek žalobkyni skutečně vydán (§ 68 odst. 1 ZKV). Jediné omezení pro správce ve vztahu k tomuto majetku představovala skutečnost, že ohledně něj nenabyl práv, která zákon o konkurzu a vyrovnání standardně se soupisem majetku konkurzní podstaty spojuje, zejména nebyl oprávněn takové věci zpeněžit, a to až do doby, dokud včas uplatněné restituční nároky nebyly zamítnuty (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2011, sp. zn. 29 Cdo 1307/2009).

Pokud správce konkurzní podstaty sporné nemovitosti do soupisu konkurzní podstaty pojal, došlo podle § 14 odst. 1 písm. c) ZVK k přerušení restitučního řízení, které mohlo pokračovat pouze na návrh správce, popřípadě ostatních účastníků řízení, tj. žalobkyně. Podíl na celkové délce restitučního řízení v důsledku jeho přerušení však lze klást žalobkyni k tíži pouze tehdy (§ 31a odst. 3 písm. c/ OdpŠk), pokud nepodala dříve návrh na jeho pokračování, ačkoliv byla o možnosti podání takového návrhu soudem poučena (srov. bod XXIV. Stanoviska Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 1998, sp. zn. Cpjn 19/98, uveřejněného pod č. 52/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

V každém případě je však potřeba zkoumat, zda v konkurzním řízení, které si nečinnost v původním řízení vynutilo, byla věc projednána v přiměřené lhůtě (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24.

11. 2010, sp. zn. 30 Cdo 4923/2009).

Odvolací soud se otázkou řádného poučení žalobkyně o možnosti navrhnout pokračování restitučního řízení nezabýval, a proto je v daném ohledu jeho právní posouzení nároku žalobkyně neúplné a tudíž nesprávné.

Ke kritériu významu předmětu řízení pro poškozeného (§ 31a odst. 3 písm. e/ OdpŠk) Nejvyšší soud v části IV. Stanoviska uvedl, že jde o velmi důležité objektivní kritérium, jemuž je třeba věnovat obzvláště velkou pozornost. Je možné určitým zobecňujícím postupem kvalifikovat jednotlivé skupiny (druhy) případů, a to podle předmětu řízení, čili podle práva či oprávněného zájmu, jichž se řízení dotýká. Typicky se jedná o trestní řízení (zejména je-li omezena osobní svoboda účastníka), dále řízení, jejichž předmětem je právo na ochranu osobnosti, rodinněprávní vztahy (zde zejména řízení ve věcech péče o nezletilé a věci výživného), řízení ve věcech osobního stavu, pracovně právní spory či řízení o poskytnutí různých plnění ze strany státu (sociální dávky, dávky důchodového pojištění, dávky zdravotního pojištění, podpora v nezaměstnanosti atd.).

V rozsudku ze dne 17. 2. 2011, sp. zn. 30 Cdo 1612/2009, k tomu výčtu privilegovaných řízení Nejvyšší soud uvedl, že ani restituční řízení nelze stavět naroveň běžnému majetkoprávnímu sporu, neboť výsledkem restitučních řízení by mělo být alespoň částečné zmírnění křivd. Primárním účelem tzv. restitučních předpisů, a tedy i na jejich základě vedených řízení, je zmírnit následky některých majetkových křivd, které se udály v letech 1948 až 1989 (viz např. preambule k zákonu č. 229/1991 Sb.). Již s ohledem na to, že výsledkem restitučních řízení by mělo být alespoň částečné zmírnění křivd (byť i „jen“ majetkové povahy), a to křivd, které byly mnoha současnými účastníky neseny v době zahájení řízení již po několik desetiletí, je třeba takovým řízením přiznat zásadní povahu, pro niž by soudy přes veškerou procesní, skutkovou či právní složitost měly jednat tak, aby bylo možno řízení co nejrychleji skončit pravomocným rozhodnutím.

Jestliže tedy odvolací soud nepovažoval restituční řízení za řízení se zvýšeným významem pro žalobkyni ve smyslu § 31a odst. 3 písm. e) OdpŠk, je jeho právní posouzení daného nároku žalobkyně v této otázce nesprávné. K tomu je třeba přisvědčit námitce žalobkyně, že odvolací soud nepřihlédl ani k vysokému věku žalobkyně, který je objektivním kritériem, zvyšujícím význam předmětu řízení pro poškozeného (viz část IV. Stanoviska).

Pokud by žalobkyně zamýšlela tvrdit vyšší význam předmětu restitučního řízení pro sebe nad rámec výše uvedeného, musela by svá tvrzení prokázat (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 11. 2010, sp. zn. 30 Cdo 2800/2009).

Z uvedeného je zřejmé, že v části, ve které je dovolání proti rozsudku odvolacího soudu přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. (tj. do částky 104.000,- Kč s příslušenstvím), je dovolání důvodné, neboť právní posouzení nároku žalobkyně na náhradu nemajetkové újmy odvolacím soudem je nesprávné.

Ze stejných důvodů je pak dovolání žalobkyně ohledně téhož nároku přípustné i ve zbytku jeho rozsahu (tj. do částky 770.000,- Kč s příslušenstvím) podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., když odvolací soud nárok žalobkyně posoudil jinak, než jak to činí ve své judikatuře Nejvyšší soud. Dovolání je pak i v tomto rozsahu důvodné z důvodů výše uvedených.

Nejvyšší soud na tomto místě znovu zdůrazňuje, že odůvodnění přiznané výše finančního zadostiučinění musí obsahovat hodnocení jednotlivých kritérií obsažených v § 31a odst. 3 OdpŠk, a to tak, že v případě finančního odškodnění se nejdříve stanoví celková částka podle celkové doby řízení (písm. a/), a po té se tato částka procentuálně upravuje aplikací kritérií pod písm. b) až e). Tato kritéria jsou podrobněji rozvedena v judikatuře Nejvyššího soudu, Ústavního soudu a také ESLP

(srov. Stanovisko, 9. právní věta, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2010, sp. zn. 30 Cdo 3026/2009 či nález Ústavního soudu ze dne 28. 3. 2011, sp. zn. I. ÚS 192/2010).

Námitka žalobkyně v tom směru, že měl odvolací soud překročit svou pravomoc danou mu § 212 o. s. ř., pokud se zabal otázkou, zda vůbec v posuzovaných řízeních došlo k porušení práva žalobkyně na projednání věci v přiměřené době, a neomezil odvolací přezkum na posouzení výše odškodnění, které má být žalobkyni z téhož důvodu přiznáno, není důvodná. Jak již bylo výše vysvětleno, je úvaha o porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě založená na hodnocení stejných kritérií, jako úvaha o výši odškodnění v případě shledání porušení tohoto práva. Jde tedy o otázky, jež musí být hodnoceny se stejným výsledkem, a proto společně. Nadto nepřiměřenost délky posuzovaného řízení není skutkovým tvrzením, které by mohl soud, bylo-li by sdíleno obě stranami, vzít za prokázané (§ 120 odst. 4 o. s. ř.), ale jde o právní hodnocení, jež přísluší výlučně soudu.

Jelikož napadený rozsudek odvolacího soudu ohledně nároku na náhradu škody v částce 3.339.850,- Kč s příslušenstvím není měnícím ve smyslu § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., ani potvrzujícím poté, co předchozí rozsudek soudu prvního stupně (jímž rozhodl „jinak“) byl odvolacím soudem zrušen podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř., přichází v úvahu přípustnost dovolání toliko na základě ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. (se zřetelem k nálezu Ústavního soudu ČR ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11, je zrušeno uplynutím doby dne 31. 12. 2012; k tomu viz i nález ze dne 6. 3. 2012, sp. zn. IV. ÚS 1572/11, dostupný na internetových stránkách Ústavního soudu, http://nalus.usoud.cz).

Pro dovození přípustnosti dovolání ve smyslu tohoto ustanovení by dovolací soud musel dospět k závěru, že napadené rozhodnutí je ve věci samé po právní stránce zásadně významné. Dle ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. má rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak; k okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 se nepřihlíží.

Nejvyšší soud zde předesílá, že nemohl přihlédnout k argumentaci žalobkyně učiněné odkazem na její předešlá podání. Pouhý odkaz na jiná podání učiněná v průběhu řízení před soudy nižších stupňů nesplňuje požadavek vyplývající z ustanovení § 241a odst. 1 o. s. ř., tj. aby v dovolání bylo uvedeno, z jakých důvodů se rozhodnutí napadá. Podání předcházející vydání (vyhlášení) rozhodnutí odvolacího soudu totiž z povahy věci nemohou reagovat na závěry, na nichž následně odvolací soud založil své rozhodnutí, nehledě na to, že akceptace názoru, podle něhož by bylo možno z hlediska odůvodnění dovolání (jen) odkázat na dřívější podání (ať již učiněné v řízení před soudem prvního stupně nebo v řízení odvolacím) by nejen odporovala výše zmíněnému ustanovení § 241a odst. 1 o. s. ř., ale i znemožňovala soudu dostát požadavku vyplývajícímu z ustanovení § 210 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s ustanovením § 241b odst. 1 o. s. ř. (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2010, sp. zn. 29 Cdo 4405/2008, uveřejněné pod č. 30/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Dovolací soud proto vyšel pouze z dovolacích námitek v dovolání žalobkyní výslovně uvedených.

Dovolání je v rozsahu nároku žalobkyně na náhradu škody přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., neboť právní řešení přijaté odvolacím soudem je jiné, než k jakému dospěl ve své judikatuře Nejvyšší soud.

Dovolání je i v daném rozsahu důvodné.

Podle § 1 odst. 1 OdpŠk stát odpovídá za podmínek stanovených tímto zákonem za škodu způsobenou při výkonu státní moci.

Dle § 5 písm. b) OdpŠk stát odpovídá za podmínek stanovených tímto zákonem za škodu, která byla

způsobena nesprávným úředním postupem.

Ustanovení § 13 OdpŠk pak určuje, že stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem. Nesprávným úředním postupem je také porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě (odstavec 1). Právo na náhradu škody má ten, jemuž byla nesprávným úředním postupem způsobena škoda (odstavec 2).

V této podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení zákona č. 82/1998 již v době přijetí tohoto zákona (jenž nabyl účinnosti 15. května 1998) a do skončení restitučního sporu nedoznala změn.

Podle § 1 odst. 1 zákona č. 58/1969 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou rozhodnutím orgánu státu nebo jeho nesprávným úředním postupem, ve znění účinném do 14. května 1998 (pro věc rozhodném), stát odpovídá za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím, které v občanském soudním řízení a v řízení před státním notářstvím, v řízení správním, jakož i v řízení před místním lidovým soudem, a dále v řízení trestním, pokud nejde o rozhodnutí o vazbě nebo trestu, vydal státní orgán nebo orgán státní organizace (dále jen „státní orgán“). Stát odpovídá rovněž za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím orgánu společenské organizace, vydaným při plnění úkolů státního orgánu, které na tuto organizaci přešly.

Dle § 18 zákona č. 58/1969 Sb. (v rozhodném znění) stát odpovídá za škodu způsobenou v rámci plnění úkolů státních orgánů a orgánů společenské organizace uvedených v § 1 odst. 1 nesprávným úředním postupem těch, kteří tyto úkoly plní (odstavec 1). Odpovědnosti podle odstavce 1 se nelze zprostit (odstavec 2).

Ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, určuje, že povinnými osobami jsou též fyzické osoby, jež nabyly věc od státu, který získal oprávnění s ní nakládat za okolností uvedených v § 6 zákona, a to v případech, kdy tyto osoby nabyly věc buď v rozporu s tehdy platnými předpisy, nebo na základě protiprávního zvýhodnění osoby nabyvatele, dále i osoby blízké těchto osob, pokud na ně věc byla těmito osobami převedena.

Podle § 5 zákona č. 87/1991 Sb. povinná osoba vydá věc na písemnou výzvu oprávněné osobě, jež prokáže svůj nárok na vydání věci a uvede způsob jejího převzetí státem. Jde-li o vydání movité věci, prokáže-li též, kde se věc nalézá. Je-li oprávněných osob více a nárok na vydání věci uplatní ve lhůtě podle odstavce 2 jen některé z nich, vydá se jim věc celá (odstavec 1). K vydání věci vyzve oprávněná osoba povinnou osobu do šesti měsíců, jinak její nárok zanikne (odstavec 2). Povinná osoba uzavře s oprávněnou osobou dohodu o vydání věci a věc jí vydá nejpozději do třiceti dnů po uplynutí lhůty uvedené v odstavci 2. Je-li předmětem dohody o vydání nemovitost, použije se § 133 odst. 2 občanského zákoníku (odstavec 3). Nevyhoví-li povinná osoba výzvě podle odstavce 2, může oprávněná osoba uplatnit své nároky u soudu ve lhůtě jednoho roku (odstavec 4). Byla-li věc vydána, mohou osoby, jejichž nároky uplatněné ve lhůtě uvedené v odstavci 2 nebyly uspokojeny, tyto nároky uplatnit u soudu vůči osobám, kterým byla věc vydána.

Mezi stranami nebylo ve skutkové rovině sporu o tom, že restituční řízení, z jehož délky usuzuje dovolatelka na vznik škody, za kterou má odpovídat stát, bylo zahájeno 30. 3. 1992 a pravomocně skončilo 5. 4. 2007, přičemž dovolatelka se v něm domáhala po žalovaném družstvu splnění povinnosti uzavřít dohodu o vydání nemovitosti podle zákona č. 87/1991 Sb.

K obecným předpokladům odpovědnosti státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem patří 1/ nesprávný úřední postup, 2/ vznik škody a 3/ příčinná souvislost mezi porušením právní povinnosti a vznikem škody. Je tedy nesprávná úvaha odvolacího soudu o tom, že by měly být pro dovození odpovědnosti státu za škodu žalobkyně splněny podmínky subjektivní odpovědnosti

stanovené v § 420 odst. 1 obč. zák.

V daném případě má jít o nesprávný úřední postup soudu spočívající v průtazích v dovolatelčině restituční věci, z čehož dovolatelka usuzuje (a příčinnou souvislost dovozuje) na vznik majetkové újmy v podobě ušlého zisku za dobu od 5. 4. 1995 do 5. 4. 2007.

Zákon č. 82/1998 Sb. nabyl účinnost 15. 5. 1998 a podle jeho ustanovení § 36 (Přechodné ustanovení) se odpovědnost podle tohoto zákona vztahuje na škodu způsobenou rozhodnutími, která byla vydána ode dne účinnosti zákona, a na škodu způsobenou ode dne účinnosti zákona nesprávným úředním postupem. Odpovědnost za škodu způsobenou rozhodnutími, která byla vydána přede dnem účinnosti zákona, a za škodu způsobenou přede dnem účinnosti zákona nesprávným úředním postupem se řídí dosavadními předpisy.

Odtud se především podává, že nároky na náhradu škody vzniklé v důsledku (tvrzeného) nesprávného úředního postupu soudu v době před 15. 5. 1998, se i nadále posuzují podle ustanovení § 1 odst. 1 ve spojení s ustanovením § 18 zákona č. 58/1969 Sb.

Jakkoli zákon č. 58/1969 Sb. výslovně nedefinoval nesprávný úřední postup způsobem známým z ustanovení § 13 odst. 1 věty druhé a třetí OdpŠk, závěr, že za nesprávný úřední postup je třeba považovat i nevydání či opožděné vydání rozhodnutí, mělo-li být v souladu s uvedenými pravidly správně vydáno či vydáno ve stanovené lhůtě, se podával z ustálené judikatury (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. června 1999, 2 Cdon 804/96, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 1, ročník 2000, pod číslem 4).

Potud jsou obě rozhodné úpravy srovnatelné a závěry přijaté níže jsou jim společné.

Posouzení správnosti napadeného rozhodnutí se soustřeďuje zejména k prověření závěru, zda je dána příčinná souvislost mezi nesprávným úředním postupem, jenž má podobu průtahů s vydáním rozhodnutí v restituční věci, a tvrzenou škodou.

V případě dovolatelkou tvrzené odpovědnosti státu za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem spočívajícím v průtazích v dovolatelčině restituční věci by šlo o vztah příčinné souvislosti (tzv. kauzální nexus), kdyby tvrzená škoda vznikla následkem onoho nesprávného úředního postupu soudu, tedy kdyby bylo doloženo, že nebýt takového porušení povinnosti, ke škodě by podle obvyklého chodu věcí nedošlo (teorie tzv. adekvátní příčinné souvislosti). Srov. dále např. též nález Ústavního soudu ze dne 1. listopadu 2007, sp. zn. I. ÚS 312/05 uveřejněný pod číslem 177/2007 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu a v něm označené odkazy na literaturu k teorii adekvátní příčinné souvislosti.

Při zjišťování příčinné souvislosti je tak třeba zkoumat, zda v komplexu skutečností přicházejících v úvahu jako příčiny škody existuje skutečnost, se kterou zákon odpovědnost v daném případě spojuje. Příčina musí mít nepochybnou věcnou vazbu na vznik škody (k pojetí příčinné souvislosti srov. např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. září 2007, sp. zn. 29 Odo 1220/2005, uveřejněného pod číslem 33/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Byla-li příčinou vzniku škody jiná skutečnost, odpovědnost za škodu nenastává; příčinou vzniku škody (tvrzeného ušlého zisku na nájemném) může být jen ta okolnost, která škodu způsobila a bez níž by škodlivý následek nenastal.

Podstata prosazení nároku na vydání věci podle zákona č. 87/1991 Sb. tkví v tom, že není-li povinnost věc vydat (plynoucí z § 5 uvedeného zákona) splněna povinnou osobou dobrovolně, obnoví se vlastnické právo oprávněné osoby k věci až v návaznosti na právní moc soudního rozhodnutí, jímž se věc vydává nebo se ukládá povinnost uzavřít dohodu o vydání věci, případně povinnost k

nahrazení projevu vůle k dohodě o vydání věci (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. ledna 1997, sp. zn. 2 Cdon 897/97, jakož i rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. května 1998, sp. zn. 2 Cdon 1361/97, uveřejněný pod číslem 24/1999 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Ukládá-li ustanovení § 5 zákona č. 87/1991 Sb. (v rozhodném znění) povinné osobě vydat věc na základě včasné písemné výzvy oprávněné osobě, která prokáže svůj nárok na vydání věci a uvede způsob jejího převzetí státem a to tím způsobem, že s ní uzavře dohodu o vydání věci a věc vydá nejpozději do třiceti dnů po uplynutí lhůty uvedené v § 5 odst. 2 zákona č. 87/1991 Sb. (v rozhodném znění), jde o právní povinnost. Porušení této povinnosti může založit odpovědnost povinné osoby za vznik škody tím způsobené oprávněné osobě, a to v režimu ustanovení § 420 odst. 1 obč. zák. (srov. shodně např. již zmíněné rozsudky Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 162/98, 25 Cdo 842/99 a 25 Cdo 628/2001).

K tomu je ovšem nezbytné zdůraznit, že o porušení povinnosti vydat věc ve smyslu § 5 zákona č. 87/1991 Sb. (v rozhodném znění) nepůjde po dobu, po kterou nebude možné uzavřít, že oprávněná osoba (vedle splnění požadavku včasné písemné výzvy a uvedení způsobu převzetí věci státem) povinné osobě svůj nárok na vydání věci „prokázala“ (hodnověrně doložila) [srov. § 5 odst. 1 větu první zákona č. 87/1991 Sb., v rozhodném znění]. Tento závěr platí bez zřetele k tomu, zda a jak dlouho případně probíhalo restituční řízení v dovolatelčině věci, neboť jen při splnění předpokladů obsažených v ustanovení § 5 odst. 1 a 2 zákona č. 87/1991 Sb. (v rozhodném znění) oprávněnou osobou lze mít po uplynutí třicetidenní lhůty obsažené v § 5 odst. 3 zákona č. 87/1991 Sb. (v rozhodném znění) za to, že povinná osoba porušila povinnost vydat věc oprávněné osobě dobrovolně (srov. opět i rozsudky Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 842/99 a 25 Cdo 628/2001).

Až od doby, kdy se povinná osoba ocitne v prodlení se splněním povinnosti vydat věc oprávněné osobě dobrovolně (jelikož věc na základě včasné písemné výzvy a po uvedení způsobu převzetí věci státem nevydala v zákonem určené lhůtě, ač jí oprávněná osoba svůj nárok na vydání věci prokázala), lze u oprávněné osoby uvažovat o možném vzniku škody v podobě ušlého zisku. Jde ovšem o škodu způsobenou protiprávním jednáním povinné osoby, nikoli (případnou) nečinností státu. Okolnost, že (k žalobě oprávněné osoby) probíhá restituční řízení, povinnou osobu nezbavuje povinnosti vydat věc oprávněné osobě dobrovolně.

Proti státu lze za tohoto stavu uplatňovat nárok na náhradu škody způsobené oprávněné osobě tím, že jí povinná osoba věc včas nevydala, jen za předpokladu, že nesprávný úřední postup, jenž má spočívat v tom, že soud nerozhodl o restituční věci bez průtahů, vedl ke ztrátě pohledávky oprávněné osoby (z titulu odpovědnosti za škodu) vůči povinné osobě. Příčinná souvislost mezi vznikem tvrzené škody a nesprávným úředním postupem soudu by tudíž byla dána, jen kdyby bylo možno uzavřít, že nebýt takového porušení povinnosti, ke škodě by podle obvyklého chodu věcí nedošlo (oprávněná osoba by nárok úspěšně vymohla vůči osobě povinné), přičemž oprávněná osoba přišla o možnost vymoci nárok úspěšně vůči osobě povinné právě v důsledku onoho porušení povinnosti. Srov. obdobně např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. srpna 2010, sp. zn. 25 Cdo 2601/2010, uveřejněného pod číslem 48/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (v němž je v této souvislosti též výslovně odkazováno na usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 1404/2004).

Jinak řečeno, odpovědnost státu za škodu způsobenou průtahy v restitučním sporu by mohla být dána jen tehdy, kdyby nečinnost soudu v tomto sporu byla rozhodující příčinou, pro kterou oprávněná osoba přišla o možnost uspokojení nároku na náhradu škody způsobené porušením povinnosti vydat věc vůči povinné osobě. Stát v takovém případě odpovídá osobě oprávněné v restitučním vztahu za to, že nepostupoval tak, aby jí poskytl ochranu práva, tedy za doby nečinnosti, případně průtahů. V takové době řízení odpovídá za škodu vzniklou oprávněnému stát. Odpovědnost státu je v této situaci nutno odlišit od odpovědnosti za porušení povinnosti vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě ve smyslu § 13 odst. 1 OdpŠk.

Již v rozsudku sp. zn. 25 Cdo 162/98 přitom Nejvyšší soud přiléhavě vysvětlil, že nárok oprávněné osoby na náhradu ušlého zisku uplatněný vůči povinné osobě jako škoda vzniklá porušením povinnosti vydat včas věc podle zákona č. 87/1991 Sb., není nárokem vycházejícím z vlastnického práva k vydávané věci a pro posouzení tohoto nároku není rozhodný okamžik, ke kterému se oprávněná osoba stala vlastníkem věci, o jejíž vydání šlo.

Není-li nárok na náhradu ušlého zisku vzniklý porušením povinnosti vydat včas věc podle zákona č. 87/1991 Sb., nárokem vycházejícím z vlastnického práva k vydávané věci, pak odtud také vyplývá, že oprávněná osoba je oprávněna se jej domáhat vůči povinné osobě bez zřetele k tomu, zda dosud probíhá řízení v restituční věci, v němž oprávněná osoba uplatnila vůči povinné osobě právo na vydání věci. Jakkoli je zřejmé, že spor o náhradu ušlého zisku vzniklého porušením povinnosti vydat včas věc podle zákona č. 87/1991 Sb. zahájený oprávněnou osobou vůči povinné osobě za trvání restitučního řízení je závislý na výsledku restitučního řízení (v němž se meritorně řeší jedna z otázek, jež má povahu otázky předběžné ve sporu o náhradu ušlého zisku), nic to nemění na závěru, že možnost domáhat se náhrady ušlého zisku vůči povinné osobě (a zabránit tím i případnému promlčení tohoto nároku) má oprávněná osoba i v průběhu restitučního řízení.

Uvedené závěry ve vztahu k nároku žalobkyně na náhradu škody vyplývají z rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2012, sp. zn. 31 Cdo 1791/2011. K tomu Nejvyšší soud dodává, že nemohl o dovolání žalobkyně v dané věci rozhodnout dříve, neboť se vyřizující senát sám hodlal odchýlit od závěrů dovozujících odpovědnost státu za škodu dosažených v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. 28 Cdo 399/2010, a nezbylo mu proto než v souladu s § 20 odst. 1 zák. č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, vyčkat rozhodnutí velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia ve věci sp. zn. 31 Cdo 1791/2011, byť si byl vědom potřeby rychlého postupu v této věci s ohledem na vysoký věk žalobkyně.

V posuzované restituční věci se odvolací soud nezabýval otázkou, kdy nastalo prodlení povinné osoby s vydáním nemovitostí, ani otázkou možné ztráty nároku na náhradu ušlého zisku vůči povinné osobě v důsledku nečinnosti soudů, jak je shora vysvětleno. Z toho důvodu je právní posouzení nároku žalobkyně na náhradu škody odvolacím soudem neúplné a tudíž nesprávné.

Z uvedeného je zřejmé, že odvolací soud nesprávně posoudil jak nárok žalobkyně na náhradu nemajetkové újmy, tak její nárok na náhradu škody. Dovolací soud proto podle § 243b odst. 2 části věty za středníkem o. s. ř. napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a podle § 243b odst. 3 věta první o. s. ř. vrátil věc odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Nesprávné poučení
- Nájem bytu
- Nároky pozůstalých (exkluzivně pro předplatitele)
- Odpovědnost státu za újmu (exkluzivně pro předplatitele)
- Promlčení (exkluzivně pro předplatitele)
- Valná hromada (exkluzivně pro předplatitele)
- Doručování

- Zastoupení
- Zánik závazku
- Zadržovací právo
- Insolvenční řízení (exkluzivně pro předplatitele)